

Přednáška pro IV. jarní semestr bakalářského studia

Soudní stádium trestního řízení
Zvláštní způsoby řízení
Mezinárodní justiční spolupráce

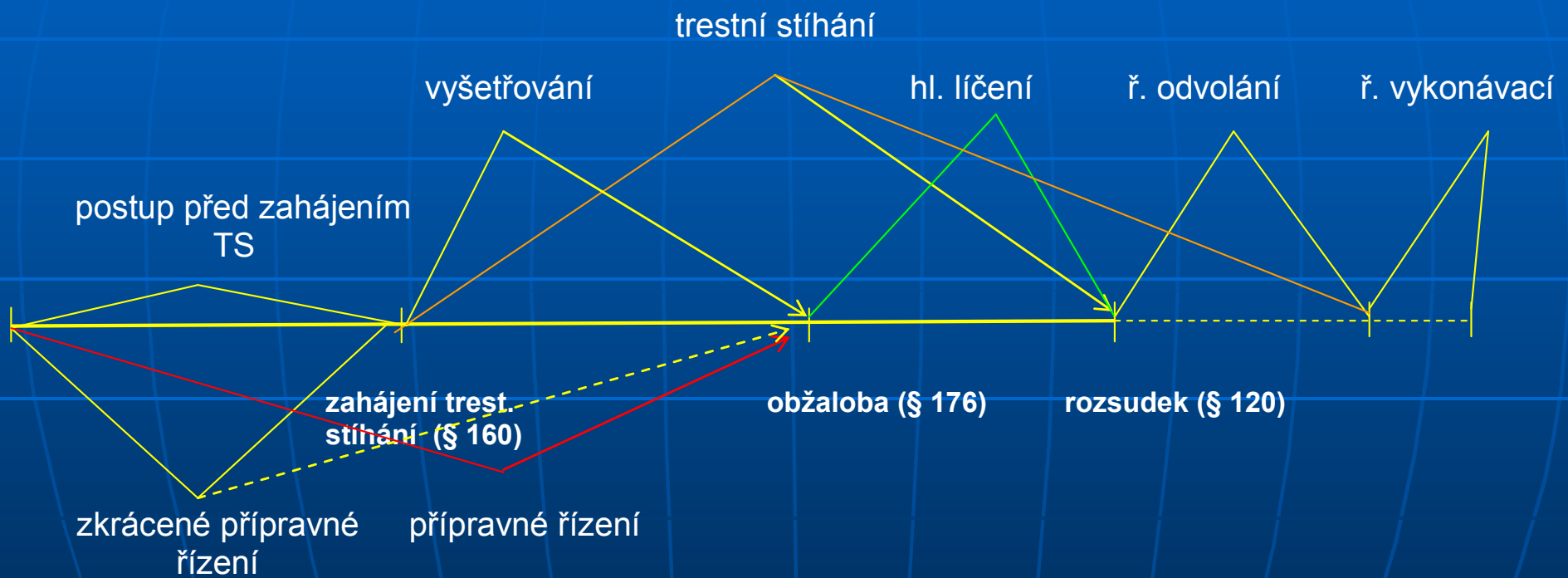
11. 4. 2008

doc. JUDr. Jaroslav Fenyk, Ph.D., Univ. Priv. Prof.

Stádia trestního řízení

- Trestní řád rozeznává následující stádia:
 - Přípravné řízení
 - **Předběžné projednání obžaloby**
 - **Hlavní líčení**
 - **Opravné řízení**
 - **Vykonávací řízení**

Schéma průběhu trestního řízení podle českého trestního řádu

Řízení před soudem prvního stupně, veřejné a neveřejné zasedání

Předběžné projednání obžaloby

- **Postup předsedy senátu po podání obžaloby:**
 - nařízení hlavního líčení
 - nařízení předběžného projednání obžaloby
- **Účel:**
 - účelem předběžného projednání obžaloby je prověřit, zda přípravné řízení bylo provedeno v souladu se zákonem a zda jeho výsledky odůvodňují postavení obviněného před soud.

- **Způsob předběžného projednání obžaloby:**
 - neveřejné zasedání
 - přezkum na podkladě zprávy předsedy senátu
 - důkazy se provádějí jen za účelem usnadnění rozhodnutí

- **Rozsah předběžného projednání obžaloby:**
 - opodstatněnost obžaloby
 - správnost a zákonnost přípravného řízení

- Rozhodnutí v rámci předběžného projednání obžaloby:

- postoupení věci
- zastavení trestního stíhání
- přerušení trestního stíhání
- podmíněné zastavení trestního stíhání
- schválení narovnání
- vrácení věci státnímu zástupci k došetření

Hlavní líčení

- **Nejdůležitější a nejvýznamnější část trestního řízení:**
 - rozhodnutí o vině
 - rozhodnutí o trestu
 - jiné rozhodnutí
- **Příprava hlavního líčení:**
 - úkony před doručením obžaloby
 - doručení obžaloby
 - zajištění úspěšného provedení hlavního líčení
 - nařízení hlavního líčení
 - jiné opatření (zastavení trestního stíhání, podmíněné zastavení trestního stíhání, narovnání, přerušování trestního stíhání)

■ Charakteristika hlavního líčení:

- plné uplatnění základních zásad trestního řízení (veřejnost, bezprostřednost, ústnost, atd.)
- rozhodující úloha soudu
- rozdělení úlohy soudu mezi senát a předsedu senátu
- řízení se koná jen o skutku, pro který bylo zahájeno trestní stíhání a podána obžaloba
- přesně specifikovaná účast osob v hlavním líčení:
 - soud
 - zapisovatel
 - státní zástupce
 - obžalovaný
 - obhájce
 - poškozený
 - další osoby

Průběh hlavního líčení

■ Počátek hlavního líčení:

- sdělení věci, která bude projednávána
- zjištění přítomnosti osob
- přednesení obžaloby
- práva poškozeného

■ Dokazování:

- okruh dokazovaných otázek
- pořadí provádění důkazů
- způsob provádění důkazů:
 - aktivní součinnost stran
 - uplatnění zásad ústnosti a bezprostřednosti
 - zvláštní povaha výslechu u hlavního líčení
- skončení dokazování

- **Závěr hlavního líčení:**
 - závěrečné řeči státního zástupce a ostatních osob
 - právo posledního slova obžalovaného

- **Rozhodnutí v hlavním líčení:**
 - podklad pro rozhodnutí
 - rozsudek
 - zastavení trestního stíhání
 - podmíněné zastavení trestního stíhání
 - schválení narovnání
 - přerušování trestního stíhání
 - postoupení věci

- **Rozhodnutí mimo hlavní líčení:**

- zastavení trestního stíhání
- podmíněné zastavení trestního stíhání
- schválení narovnání
- přerušování trestního stíhání

Veřejné a neveřejné zasedání

- **Veřejné zasedání:**
 - otázky viny a trestu nebo které se blíží rozhodnutí o vině a trestu
- **Neveřejné zasedání:**
 - není třeba provádět výslech obviněného, svědků, či znalců a slyšet strany (menší význam)

■ **Veřejné zasedání:**

- pokud tak stanoví zákon
- rozhodování o ochranných opatřeních
- rozhodování o trestu
- rozhodování o opravných prostředcích
- ostatní případy

■ **Neveřejné zasedání:**

- stanoví-li tak nebo připouští-li to zákona, nebo není-li stanoveno, že se má rozhodovat v hlavním líčení nebo ve veřejném zasedání
- předběžné projednání obžaloby
- všechna rozhodnutí o stížnostech
- některá rozhodnutí o jiných opravných prostředcích
- rozhodnutí o zahlazení odsouzení a použití amnestie
- rozhodnutí o započítání vazby a rozhodnutí v souvislosti s výkonem trestu

Přezkoumávání rozhodnutí v opravném řízení

- **Podstata a účel opravného řízení**

- Vady skutkové (error in facto)
- Vady právní (error in iure)
- Vady procesního postupu (error in procedendo)

Zásady opravného řízení

Obecné principy:

- Zásada oficiality
- Zásada práva na obhajobu
- Zásada presumpce nevinny
- Zásada veřejnosti
- Zásada ústnosti a bezprostřednosti

Zvláštní principy:

- Revizní princip
- Apelační princip
- Kasační princip
- Devolutivní účinek
- Suspenzivní účinek
- Beneficium cohaesionis
- Zákaz reformationis in peius
- Zákaz dvojího ohrožení

Opravné prostředky

Řádné:

- Stížnost (§ 141 a násl.)
- Odvolání (§ 245 a násl.)
- Odpor (§ 314g a násl.)

Mimořádné:

- Dovolání (§ 265a a násl.)
- Stížnost pro porušení zákona (§ 266 a násl.)
- Obnova řízení (§ 277 a násl.)

Řádné opravné prostředky

- Směřují proti rozhodnutí, které dosud nenabylo právní moci a do rozhodnutí o opravném prostředku právní moci nabýt nemůže.
- Druhy řádných opravných prostředků:
 - Odvolání
 - Stížnost
 - Odpor proti trestnímu příkazu

1. Odvolání:

- Proti všem rozsudkům soudu prvního stupně, pokud nenabýly právní moci.
- Široký okruh oprávněných osob:
 - Obžalovaný
 - Obhájce
 - Zákonný zástupce (opatrovník)
 - Osoby se samostatným odvolacím právem
 - Poškozený
 - Zúčastněná osoba (její zákonný zástupce nebo zmocněnec)
- Posuzuje se **podle obsahu**.

- **Musí být odůvodněno:**

- lhůta k odůvodnění
- skutečnosti a důkazy, o které se opírá
- nesprávnost výroku (skutkové vady, právní vady)
- chybějící výrok
- porušení ustanovení o řízení

- **Podání odvolání a jeho účinky:**

- u soudu, proti jehož rozhodnutí směřuje, ve lhůtě 8 dnů od doručení
- forma podání
- obsah
- devolutivní účinek
- suspenzivní účinek

- **Vzdání se a zpětvzetí odvolání:**

- mohou učinit všechny osoby oprávněné podat odvolání
- výslovné prohlášení
- omezení zpětvzetí na okamžik než se odvolací soud odebere k závěrečné poradě
- rozhodnutí soudu (vzetí na vědomí)

Řízení u soudu po podání odvolání

- Řízení u **soudu prvního stupně**
 - odstranění nedostatků obsahu odvolání
 - doručení stejnopisu odvolání stranám
 - předložení spisů odvolacímu soudu
 - není přípustná autoremedura
- Řízení u **odvolacího soudu**:
 - příslušnost odvolacího soudu
 - typy jednání (veřejné a neveřejné zasedání)
 - přítomnost osob
 - přednesení odvolání
 - provádění důkazů
 - rozhodnutí (odmítnutí, zamítnutí, přerušení trestního stíhání, zrušení rozsudku)

- **Rozsah přezkumné činnosti** odvolacího soudu:
 - vázanost odvolacího soudu odvoláním a vytýkanými vadami
 - přezkum pouze oddělitelných výroků a jen z hlediska vytýkaných vad
 - výjimky
 - zásada beneficium cohaesionis
 - zásada zákazu reformationis in peius

- **Řízení** u soudu prvního stupně **po vrácení věci**:
 - závislost na druhu a způsobu rozhodnutí odvolacího soudu
 - potřebný rozsah nového projednání a rozhodnutí
 - povinnost provést všechny úkony a doplnění nařízené odvolacím soudem
 - vázanost právním názorem odvolacího soudu
 - zákaz reformationis in peius

2. Stížnost

- Stížnost je řádný opravných prostředek, jímž lze napadnout usnesení v trestním řízení.
- Lze ji podat proti usnesení kteréhokoli orgánu činného v trestním řízení:
 - u policejního orgánu proti každému usnesení
 - u státního zástupce a soudu, kde to zákon výslovně připouští a kde rozhodovali v prvním stupni
- Forma stížnosti je zjednodušená oproti odvolání.
- Suspenzivní účinek tam, kde to zákon výslovně stanoví.
- Devolutivní účinek.

- **Oprávněné osoby:**

- osoba, které se usnesení přímo dotýká
- osoba, která dala podnět k usnesení (ne každá)
- státní zástupce
- osoby, které mohou podat ve prospěch obviněného odvolání (usnesení o vazbě a o ochranném léčení)
- orgán sociálně právní ochrany dětí (mladiství)
- příbuzní mladistvého

- **Zpětvzetí stížnosti**

Řízení o stížnosti:

- Podání u orgánu, proti jehož usnesení směřuje, do 3 dnů od oznámení.
- **Lze jí napadnout:**
 - nesprávnost některého výroku
 - porušení ustanovení o řízení, které usnesení předcházelo
- **Autoremedura:**
 - stížnost je přípustná
 - byla podána oprávněnou osobou
 - byla podána v zákonné lhůtě
 - stížnosti lze vyhovět v plném rozsahu
 - autoremedurou nedojde k dotčení práv jiné strany trestního řízení

Rozhodnutí o stížnosti:

- Nadřízený orgán rozhodne tak, že:
 - stížnost zamítne (formální či věcné důvody)
 - doplní napadené usnesení
 - zruší napadené usnesení bez dalšího
 - zruší napadené usnesení a sám rozhodne
 - zruší napadené usnesení a uloží orgánu, proti jehož rozhodnutí stížnost směřuje, aby znovu jednal a rozhodl
- Orgán, jemuž je věc vrácena, je vázán právním názorem stížnostního orgánu a musí provést všechny nařízené úkony.
- Zákaz reformationis in peius.

3. Odpor proti trestnímu příkazu

- Řádný opravný prostředek **proti trestnímu příkazu vydanému soudem ve smyslu § 314e.**
- Podmínky vydání trestního příkazu:
 - skutkový stav je spolehlivě prokázán, a to i ve zjednodušeném řízení, konaném po zkráceném přípravném řízení
 - lze uložit:
 - trest odnětí svobody do 1 roku s podmíněným odkladem jeho výkonu
 - trest obecně prospěšných prací
 - trest zákazu činnosti do 5 let
 - peněžitý trest
 - trest propadnutí věci
 - vyhoštění do 5 let
 - zákaz pobytu do 5 let

- **Oprávněné osoby:**

- ty, které jsou oprávněny podat odvolání ve prospěch obviněného
- státní zástupce

- Odpor se podává u soudu, který trestní příkaz vydal, ve lhůtě do 8 dnů od jeho doručení.

- **Důsledky** podání odporu:

- trestní příkaz se ruší ze zákona
- samosoudce nařídí hlavní líčení
- neplatí zákaz reformationis in peius

Mimořádné opravné prostředky

- Směřují proti rozhodnutí, která jsou v době jejich podání již pravomocná, a to bez ohledu na skutečnost, zda už byla vykonána či nikoli.
- Druhy řádných opravných prostředků:
 - Dovolání
 - Stížnost pro porušení zákona
 - Obnova řízení

1. Dovolání

- Lze podat **pouze proti určitým pravomocným rozhodnutím soudů a jen z taxativně stanovených důvodů**
- Určeno **k nápravě výlučně nejzávažnějších právních vad** napadeného rozhodnutí nebo řízení mu předcházejícího, a to **procesních i hmotně právních**, nikoli vad skutkových.

Předmět a důvody dovolání:

- Předmětem dovolání mohou být jen rozhodnutí uvedená v § 265a odst. 1, 2. Obecně lze dovolání podat proti rozhodnutí, které splňuje současně tyto podmínky:
 - Jde o **rozhodnutí soudu**
 - Bylo učiněno **ve věci samé**
 - Rozhodnutí **je již pravomocné**
 - Soud ve věci rozhodl **v druhém stupni**
 - Zákon proti rozhodnutí **dovolání připouští**

■ Rozhodnutí soudu ve věci samé:

- Rozsudek, jímž byl obviněný uznán vinným a byl mu uložen trest, popř. ochranné opatření nebo bylo upuštěno od potrestání
- Rozsudek, jímž byl obviněný (obžalovaný) zproštěn obžaloby
- Usnesení o zastavení trestního stíhání
- Usnesení o postoupení věci jinému orgánu
- Usnesení, jímž bylo uloženo ochranné opatření
- Usnesení o podmíněném zastavení trestního stíhání
- Usnesení o schválení narovnání
- Rozhodnutí soudu druhého stupně, kterým byl zamítnut nebo odmítnut řádný opravný prostředek

■ Důvody podání dovolání:

- Ve věci rozhodl **nepříslušný soud** nebo **soud, který nebyl náležitě obsazen**, ledaže místo samosoudce rozhodoval senát nebo rozhodl soud vyššího stupně
- Ve věci rozhodl **vyločený orgán**
- **Obviněný neměl v řízení obhájce**, ač ho podle zákona mít měl.
- Byla **porušena ustanovení o přítomnosti obviněného v hlavním líčení nebo ve veřejném zasedání**.
- Proti obviněnému bylo **vedeno trestní stíhání**, ačkoliv podle zákona bylo nepřípustné.
- Bylo rozhodnuto o **postoupení věci jinému orgánu**, o **zastavení trestního stíhání**, o **podmíněném zastavení trestního stíhání**, o **schválení narovnání**, aniž byly splněny podmínky pro takové rozhodnutí vymezené v příslušných ustanoveních trestního řádu.

- Rozhodnutí spočívá na **nesprávném právním posouzení skutku** nebo jiném nesprávném hmotně právním posouzení.
- Obviněnému byl **uložen takový druh trestu, který zákon nepřipouští**, nebo mu byl uložen trest ve výměře mimo trestní sazbu stanovenou v trestním zákoně na trestný čin, jímž byl uznán vinným.
- Bylo **rozhodnuto o upuštění od potrestání nebo o upuštění od potrestání s dohledem**, aniž byly splněny podmínky stanovené zákonem pro takový postup.
- Bylo **rozhodnuto o uložení ochranného opatření**, aniž byly splněny podmínky stanovené zákonem pro jeho uložení.
- V rozhodnutí **některý výrok chybí nebo je neúplný**.
- Bylo **rozhodnuto o zamítnutí nebo odmítnutí řádného opravného prostředku**, aniž byly splněny procesní podmínky stanovené zákonem pro takové rozhodnutí nebo byl v řízení mu předcházejícím dán některý shora uvedený důvod dovolání.

■ Podání dovolání a jeho účinky:

- Zásadně u soudu, který ve věci rozhodoval v prvním stupni
- Ve lhůtě do dvou měsíců od doručení rozhodnutí, proti němuž směřuje, tj. od doručení rozhodnutí soudu druhého stupně.
- Obsahové náležitosti dovolání
- Centrální devolutivní účinek (vždy rozhoduje Nejvyšší soud jako dovolací soud)
- Nemá suspenzivní účinek

Řízení u soudu prvního stupně:

- Soud prvního stupně v řízení o dovolání:
 - Činí opatření k odstranění nedostatků v náležitostech obsahu dovolání
 - Doručuje stejnopis dovolání a jeho odůvodnění podaného jednou oprávněnou osobou druhé oprávněné osobě
 - Může navrhnout odložení nebo přerušování výkonu napadeného rozhodnutí
 - Předkládá spisy dovolacímu soudu

Oprávněné osoby:

- Nejvyšší státní zástupce
- Obviněný prostřednictvím obhájce

Řízení u dovolacího soudu:

- Dovolací soud
- Typy jednání dovolacího soudu (veřejné a neveřejné zasedání)
- Rozsah přezkumné činnosti dovolacího soudu:
 - Dovolací soud přezkoumá zákonnost a odůvodněnost zpravidla jen těch výroků napadeného rozhodnutí, proti nimž bylo podáno dovolání, a správnost postupu řízení, jež jim předcházelo,
 - Tuto přezkumnou činnost provádí zpravidla jen v rozsahu a z důvodů uvedených v dovolání,
 - Nepřezkoumává tu část napadeného rozhodnutí a jemu předcházejícího řízení, která se týkají osoby, ohledně níž dovolání podáno nebylo, jestliže tímž rozhodnutím bylo rozhodnuto o více osobách

Rozhodnutí dovolacího soudu:

- **Usnesení o odmítnutí** dovolání učiněné bez meritorního přezkoumání napadeného rozhodnutí a řízení jež mu předcházelo
- **Usnesení - příkázání soudu** aby rozhodl o chybějícím výroku nebo doplnil neúplný výrok.
- **Sám rozhodne o chybějícím výroku** nebo o doplnění neúplného výroku
- **Kasační rozhodnutí** - zrušení napadeného rozhodnutí nebo jeho části
- **Usnesení o zamítnutí dovolání**, pokud po přezkoumání napadeného rozhodnutí i řízení mu předcházejícího zjistí, že dovolání není důvodné.

2. Stížnost pro porušení zákona

- Jen proti pravomocnému rozhodnutí soudu nebo státního zástupce (pouze výrok).
- Účelem je **náprava právních vad** pravomocných rozhodnutí nebo náprava vadného postupu řízení, které pravomocnému rozhodnutí předcházelo.
- Může podat **pouze ministr spravedlnosti**.
- Podává se k Nejvyššímu soudu.

- **Obsahové náležitosti SPZ**
- Centrální devolutivní účinek (rozhoduje o ní vždy Nejvyšší soud)
- Nemá suspenzivní účinek (možnost odkladu nebo přerušování výkonu rozhodnutí)

- **Důvody SPZ:**

- Napadeným rozhodnutím byl porušení zákon
- Rozhodnutí bylo učiněno na podkladě vadného postupu řízení

Řízení u Nejvyššího soudu:

- Typy jednání (veřejné a neveřejné zasedání)
- Rozsah přezkumné činnosti Nejvyššího soudu :
 - Přezkoumání zákonnosti a odůvodněnosti zpravidla jen těch oddělitelných výroků napadeného rozhodnutí, proti nimž byla podána SPZ, a správnost postupu řízení, které jim předcházelo
 - Přezkumnou činnost provádí zpravidla jen v rozsahu a z důvodů uvedených ve SPZ
 - Nepřezkoumává tu část napadeného rozhodnutí a jemu předcházejícího řízení, která se týká osoby, ohledně níž SPZ podána nebyla, jestliže tímž rozhodnutím bylo rozhodnuto o více osobách.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu:

- Zamítnutí stížnosti pro porušení zákona
- Nezamítne-li Nejvyšší soud SPZ a shledá-li, že zákon porušen byl, vysloví rozsudkem, že napadeným rozhodnutím, popř. jeho částí, nebo v řízení, jež takovému rozhodnutí předcházelo, byl porušen zákon.

3. Obnova řízení

- Směřuje **proti taxativně stanoveným pravomocným rozhodnutím soudu nebo státního zástupce:**
 - Rozsudek
 - Trestní příkaz
 - Usnesení o zastavení trestního stíhání
 - Usnesení o podmíněném zastavení trestního stíhání
 - Usnesení o schválení narovnání
 - Usnesení o postoupení věci jinému orgánu.
- Nemá suspenzivní účinek (možnost odložení nebo přerušení výkonu trestu pravomocně uloženého v původním řízení)
- Nemá devolutivní účinek

- Účelem je odstranění nedostatků především ve skutkovém zjištění, na němž určité rozhodnutí spočívá.
- Rozhoduje se jen o otázce, zda nové skutečnosti či důkazy, které byly dříve neznámé orgánů činným v trestním řízení, jež ve věci rozhodovaly, mohou odůvodnit jiné rozhodnutí, než jaké bylo v původním řízení učiněno.

- **Důvody pro obnovu řízení:**

- **Vyšly najevo nové skutečnosti nebo důkazy** orgánu činného v trestním řízení, o jehož rozhodnutí jde, **dříve neznámé** které by mohly samy o sobě nebo ve spojení se skutečnostmi a důkazy již známými odůvodnit jiné rozhodnutí, než jaké bylo učiněno v rozhodnutí, jehož se návrh týká
- Některý z orgánů činných v trestním řízení v původním řízení **porušil své povinnosti jednáním zakládajícím trestný čin** a tato skutečnost byla kvalifikovaně zjištěna pravomocným rozsudkem.
- Na základě právního předpisu, který zcela nebo v části Ústavní soud nálezem zrušil, byl vydán soudem v trestním řízení rozsudek, jenž nabyl právní moci, ale nebyl dosud zcela vykonán.

Podání návrhu na obnovu řízení:

- O povolení obnovy řízení se rozhoduje vždy **jen na návrh** oprávněné osoby
- Návrh může být podán ve prospěch i v neprospěch obviněného (odsouzeného)
- Obsah návrhu
- **Oprávněné osoby:**
 - Státní zástupce
 - Obviněný
 - Osoby, které by mohly podat ve prospěch obviněné odvolání, tj. příbuzní obviněného v pokolení přímém, jeho sourozenci, osvojitel, osvojenec, manžel a druh
 - Obhájce obviněného v řízení proti uprchlému

Řízení o návrhu na povolení obnovy a rozhodnutí o něm:

- Řízení obnovovací
- Rozhodnutí soudu o návrhu na povolení obnovy řízení

Řízení po povolení obnovy:

- Po pravomocném povolení obnovy se v obnoveném řízení věc znovu projedná a rozhodne, a to buď v celém rozsahu, nebo v části, v které byla obnova povolena a původní rozhodnutí zrušeno.

Zvláštní způsoby řízení

- Řízení proti mladistvým
- Řízení proti uprchlému
- Podmíněné zastavení trestního stíhání
- Narovnání
- Řízení před samosoudcem
- Řízení po zrušení rozhodnutí nálezem Ústavního soudu

Mezinárodní justiční spolupráce

■ Podstata mezinárodní justiční spolupráce

- Státní suverenita jako omezující faktor
- Mezinárodní smlouvy, obyčeje a vnitrostátní úprava

■ Základní instituty mezinárodní justiční spolupráce

- Mezinárodní justiční spolupráce v užším slova smyslu
- Mezinárodní justiční spolupráce v širším slova smyslu

■ Právní prameny mezinárodní justiční spolupráce

- Mezinárodní smlouvy z první poloviny 20. století
- Smlouvy dvoustranné a mnohostranné
- Rada Evropy a mnohostranné evropské úmluvy
- Smlouvy mezi tzv. socialistickými státy
- Evropská unie a „prostor svobody bezpečnosti a spravedlnosti“

Právní úprava mezinárodní justiční spolupráce v trestních věcech podle trestního řádu ČR

- Základní formy právního styku s cizinou v ČR
- Vydávací řízení
 - základní zásady vydávacího řízení (nevydávání vlastních občanů, zásada vzájemnosti, zásada oboustranné trestnosti, zásada speciality, zásada nepřipustnosti vydání pro určité trestné činy)
 - vyžádání z ciziny (§ 383 a násl.)
 - vydání do ciziny (§ 391 a násl.)

- **Evropský zatýkací rozkaz** (§ 403 a násl.)
- **Průvoz pro účely řízení v cizině** (§ 423 - § 424)
- **Dožádání** (§ 426 - § 437)
 - Dožádání do ciziny
 - Dožádání z ciziny
 - Zvláštní druhy dožádání
 - Dočasné předání do ciziny a převzetí z ciziny
 - Společný vyšetřovací tým

- **Převzetí a předání trestních věcí (§ 447 - § 448)**

- Převzetí trestní věci z ciziny a předání trestní věci do cizin

- **Výkon rozhodnutí ve vztahu k cizině**

- Uznávání a výkon cizozemských rozhodnutí

- Předání výkonu rozsudku do ciziny

- Předání a převzetí výkonu podmíněného trestu odnětí svobody

Projekty Evropské unie v oblasti spolupráce v trestních věcech

- Evropská justiční síť
- EUROJUST
- EUROPOL
- OLAF
- Evropský prokurátor
- Evropský trestní rejstřík
- Corpus Juris, Corpus Juris 2000, atd.

Mezinárodní tribunály a mezinárodní soud

- **Mezinárodní tribunály vzniklé ad hoc**
 - Norimberský a Tokijský mezinárodní tribunál
 - Mezinárodní tribunál pro zločiny v bývalé Jugoslávii - ICTY
 - Mezinárodní tribunál pro zločiny ve Rwandě - ICTR
- **Stálý mezinárodní soud - ICC**